

ἀκρινός ἐπίθ. Λαρδαν. Ζάκ. Ἡπ. Θεσσ. Θράκ. Κρήτ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Κορινθ. Μάν.) κ. ἄ. — Λεξ. Ἡπ. Βλαστ. ἀκρινὲ Τσακων. ἀκρ'νός Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Στερελλ. (Ἀγρίν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄκρ α καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ινός. Ἡ λ. καὶ παρὰ Δουκ.

1) Ἀκριναῖος, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Παραθύρι ἀκρινὸ Ἡπ. Πιτειέτ' ἀπ' τὴν ἀκρ'νὴν πουρτουπούλλα Ἀγρίν. 2) Ὁ κατοικῶν ἐν τῇ ἄκρ α τοῦ χωρίου ἢ πόλεως, συνήθως σκωπτικῶς Θεσσ.: *Αὕτῃ εἶναι ἀκρινή.* Συνών. ἀκρινώ-της. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀκρινός καὶ ὡς τοπων. Στερελλ. κ. ἄ.

ἀκριόλι τό, Λεξ. Αἰν.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Μέρος ἐνθα ἀπορρίπτονται τὰ ἀνθρώπινα περιττώματα. Πβ. ἀναγκαῖο, ἀπόπατος, χρεία.

ἀκρισία ἡ, Τσακων.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀκρισία. Παρὰ Σομ. ἀκρισιά.

Ἑλλειψις κρίσεως, ἀπερισκεψία.

ἀκρισολόγητος ἐπίθ. Λεξ. Γαζ. (λ. ἀνεπίδικος).

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κρισολογητός <κρισολογῶ.

Ὁ μὴ ἀσχολούμενος εἰς δίκας, ἀνυπόδικος.

ἀκριτα ἐπίρρ. (I) Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀκριτος (I). Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Ἀπερισκέπτως, ἀσυλλογίστως.

ἀκριτα ἐπίρρ. (II) Πελοπν. (Βούρβουρ. Λακεδ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀκριτος (II).

Χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ τις, ἀμίλητα ἐνθ' ἄν.: *Ἐφυγε ἀκριτα Βούρβουρ. Ἡ κακοδέλα ἡ γυναῖκα ἐπῆε 'ς τὸ σπίτι ἀκριτα, διαβάσματα δεξιὰ, διαβάσματα ἀριστερά, τρόμαξε δέκα ἡμέρες γιὰ νὰ κρίνῃ* (περὶ γυναικός, ἣτις εἶδε φαντάσματα) Λακεδ.

ἀκρίτης ὁ, Κρήτ. Πελοπν. (Βαμβακ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄκρ α.

1) Ἡ πρώτη διὰ τοῦ πρίονος ἀποσχιζομένη σανὶς ἐκ κορμοῦ δένδρου, τῆς ὁποίας ἡ ἐτέρα ὀψις εἶναι ἡμικυλινδρική Πελοπν. (Βαμβακ.) Συνών. πέταυρο. 2) Ἡ ἀκραία σανὶς τῆς βάσεως οἰνοφόρου βυτίου ἔχουσα σχῆμα τμήματος κύκλου Κρήτ. Συνών. πέννα.

Ἀκρίτης ὁ, Καππ. Πόντ. Ἀκρίτες Πόντ. (Κερασ.) Ἀκρίτας Πόντ.

Τὸ μεσν. κύριον ὄν. Ἀκρίτης. Πβ. καὶ ἀρχ. Δωρ. ὄν. Ἀκρίτας.

Ὡς ἐπώνυμον καὶ κύριον ὄνομα διδόμενον εἰς τοὺς ἥρωας τῶν Ἀκριτικῶν ᾠμάτων καὶ δὴ τὸν Βασίλειον Λιγενῆ, οἱ ὅποιοι ἐφύλαττον τὰ ἄκρα, τὰ ὄρια δηλ. τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ἀκρίτας ὄντας ἔλαμνεν ἀφκά 'ς σὴν ποταμέαν, ἐπῆγεν κ' ἐρθεν κ' ἔλασεν, ἐποῖκεν πέντ' αὐλάκια (ἀφκά = κάτω, ἔλασεν = ὥργωσε) Πόντ.

Ἀκρίτη μου, γιὰ φά', γιὰ πῆ, γιὰ βγάλ' ἓνα παιγνίδι Καππ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. τ' Ἀκρίτα Χίος Ἀκριτάντων Πόντ.

ἀκριτος ἐπίθ. (I) σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ.) ἀκριτε Τσακων. ἀκριστος Πόντ. (Τραπ.)

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀκριτος.

1) Ὁ ἄνευ κρίσεως, ἀδίκαστος Πελοπν. (Λακων.) Πόντ. (Τραπ.) Ἡ σημ. καὶ ἀρχ. β) Ὁ μὴ ἐξομολογηθεὶς καὶ μὴ μεταλαβὼν τῶν ἀχράντων μυστηρίων Πελοπν. (Λακων.): *Ἀπέθανε ὁ δυστυχισμένος ἀκριτος. Ἀκριτος πάει 'ς τὴν κόλασι.* γ) Ἀδικος, ἄνομος Πόντ. (Κερασ.): *Ὁ Θεὸς νὰ κρίν' αὐτὸν τὸν ἀκριτον!* (κρίν' αὐτὸν ἀντὶ κρίνῃ αὐτὸν) || Ἄσμ.

Ἐλα, Χριστέ μ' ἀληθινέ μ', Χριστέ μ' καὶ πιστεμένε μ', ἔλα κρῖσον τοὺς ἀκριτους καὶ ὄλους τοὺς δικαίους.

δ) Ἀσπλαγχνος, κακοῦργος Πόντ. (Κοτύωρ.) 2) Ἀστόχαστος, ἀσυλλόγιστος, ἀπερίσκεπτος σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κοτύωρ. Σάντ.) Τσακων. κ. ἄ. Ἡ σημ. καὶ μεταγν. Πβ. Πολύβ. 3,19,9 «θάρος καὶ τόλμα ἀλόγιστος καὶ ἀκριτος». 3) Ἀναιδὴς Χίος.

ἀκριτος ἐπίθ. (II) Ἡπ. Θράκ. (Μυριόφ.) Κρήτ. Πελοπν. (Σουδεν. Τρίκκ.) ἀκριτους Θεσσ. Θράκ. (Αἰν.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρτοτ.) ἀκριτος Ἡπ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κριτός <κρίνω.

1) Ὁ μὴ ὁμιλῶν Ἡπ. Θράκ. (Αἰν. Μυριόφ.) Κρήτ. Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Ἀκριτος ξαπλώθηκε κατὰ γῆς σὰν πεθαμένος Ἡπ. Πάου 'ς τὴ βρούσι ἀκριτ' (χωρὶς νὰ ὁμιλῶ)* Αἰτωλ. *Βγάλε κρίσ', μὴ μέν'ς ἀκριτους Αἰτωλ. Συνών. ἀμίλητος.* β) Ὁ λέγων ὀλίγα, ὀλιγολόγος Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρτοτ.): *Αὐτὸς εἶνι ἀκριτους ἀνθρουπους Αἰτωλ. Ἀντίθ. λογαῖς, πολυλογαῖς.* 2) Ὁ ἐν καταστάσει ἀπολύτου σιγῆς ἐνεργούμενος Ἡπ. Θεσσ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ. ἄ.: Φρ. *Ἀκριτο νερό* (ὑδωρ ἀντληθὲν ἐν σιωπῇ χωρὶς νὰ ὁμιλῇ ὁ ἀντλῶν, ὅπερ ἀντλούμενον συνήθως κατὰ τὸ μεσονύκτιον θεωρεῖται θεραπευτικὸν πολλῶν νόσων, βασκανίας, καταδέσμου, νευρικῶν νοσημάτων κτλ.) Ἡπ. Θεσσ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ. ἄ. Συνών. ἀμίλητος.

3) Ἀκοινώνητος, ἀπρόσιτος Ἡπ. Θράκ. (Μυριόφ.) Πβ. ἀμίλητος. 4) Ἀρρητος, ἀφθαστος, μέγιστος Πελοπν. (Σουδεν. Τρίκκ.): *Ἡ νοικοκυρῶσύνῃ της ἦταν ἀκριτη Τρίκκ. Ἡ καλωσύνη του εἶναι ἀκριτη!* Σουδεν.

ἀκρίτσα ἡ, σύνηθ. κρίτσα Ἡπ. (Χουλιαρ. κ. ἄ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄκρ α.

1) Μέρος ὀλίγον ἀπόμερον Ἡπ. (Χουλιαρ.): *Κάτσι 'ς τὴν ἀκρίτσα σ' καὶ μὴν ἀνακατεύσι.* || Φρ. *Ἐκαίσι 'ς τὴν ἀκρίτσα σὰ βριμένους γάττους* (ἐπὶ τοῦ καταισχυνθέντος καὶ ἡσυχάσαντος). Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Στερελλ. (Αἰτωλ.) Συνών. ἀκροῦλλα. 2) Ἡ ἄκρα τοῦ ἄρτου Ἡπ. Θεσσ.: *Δῶσι μ' μιὰ ἀκρίτσα ψουμι* Ἡπ. Συνών. ἄκρ α 5. β) Τεμάχιον ἄρτου φρυγομένου ἐπὶ ἀνθρακιᾷ Ἡπ. Συνών. καπύρα, πυρωμάδα, φρυγανιά.

ἀκριώτης ὁ, ἀμάρτ. Θηλ. ἀκριώ'σσα Θεσσ. —

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄκρ ε α, δι' ὁ ἰδ. ἄκρ α.

Ὁ κατοικῶν ἐν τῇ ἄκρ α τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωρίου, συνήθως ὀνειδιστικῶς. Συνών. ἀκρινός 2.

ἀκρο- σύνηθ.

Θέμ. τοῦ ἐπιθ. ἄκρος. Ἐκ τῆς σημ. τοῦ ὑπάρχειν ἐν τῇ ἄκρ α καὶ τῆς σημ. τῆς ἐπιτολῆς προῆλθεν ἀρχαίως ἢ σημ. τοῦ ὀλίγον τι, κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς ἐπίθετα καὶ

οὐσιαστικά, οἷον: ἀκρόζεστος, ἀκρόζυμος, ἀκρολί-
αρος, ἀκροσαπής, ἀκροχλίας κττ., ἔπειτα δὲ
τῷ μέσῳ αἰῶνι καὶ εἰς ῥήματα, οἷον: ἀκρογέρων,
ἀκροκαρτερῶ, ἀκροξυσπάζω. Σήμερον ἡ τοιαύτη
ὕλη εἶναι συνήθης. Πβ. Κορ. Ἀτ. 2,27, ΣΚουμαν.
Μυναγ. λέξ. ἀθησαυρ. ἐν λ. ἀκροκαρτερεῖν καὶ ΓΧα-
τζίδ. ΜΝΕ 1,478 καὶ 2,583 καὶ ἐν Ἀθηνᾶ 16 (1904) 296.

Συντίθεται μετὰ ρημάτων, ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν
ὁδὸς δὴλωσιν ὑποκορισμοῦ τῆς σημ. αὐτῶν, ἥτοι τοῦ ὀλί-
ον τι, οἷον: ἀκρακούω, ἀκράναλος, ἀκράνοιγμα,
ἀκρανοίγω, ἀκραργῶ, ἀκροβάλλω, ἀκρόβραστος,
ἀκροβρέχει, ἀκρογελῶ, ἀκρογερενῶ, ἀκρογονα-
ρίζω, ἀκροθέλω, ἀκροθολός, ἀκροκιτρινίζω,
ἀκροκλίνω, ἀκροκοιμοῦμαι, ἀκροκουτσαίνω,
ἀκροκρυώνω, ἀκρομέλανος, ἀκροπυρώνω, ἀκρο-
συννεφιάζω, ἀκροσφυρίζω, ἀκροπεινῶ, ἀκροτρα-
γουδῶ, ἀκροτρώγω, ἀκροφαίνομαι, ἀκροφυσῶ,
ἀκροψιχαλίζει κττ.

ἄκρο τό, ἀμάρτ. ἄκρου Λέσβ. ἄκρος Ἡπ. (Πρέβ.)
Κέρκ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄκρον. Περὶ τοῦ τύπ. ἄκρος πβ.
μέτρος.

Ἀρχὴ καὶ τέλος ἐκτάσεώς τινος τοπικῆς, ἄκρον
ἐνθ' ἀν.: Ἀπὸ ἑνα ἄκρος 'ς τ' ἄλλο Κέρκ. Πβ. ἄκρα.

ἀκροαγαπῶ ἀμάρτ. ἀκροαπῶ Κάρπ. ἀκραγαπῶ
Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἄκρα καὶ τοῦ ρ. ἀγαπῶ.

Ὀλίγον τι ἀγαπῶ: Ἄσμι.

Μ' ἐγὼ πῶς τὸν ἐπλάνεσα | τὸν νεῖον ὅπ' ἀκροάπῃσα
μ' ἑνα χαλὶ βασιλικὸν | Βενέτικον καὶ Κρητικόν.

ἀκροάζομαι λόγ. σύνηθ. ἀκράτίζομαι Καλαβρ.
(Μπόβ.) ἀκράζονμι Καλαβρ. (Καρδ.) ἀγκράζομαι Εὐβ.
(Κύμ.) Σκῦρ. ἀργάζομαι Πελοπν. (Βυτίν. Μάν. κ. ἄ.)

Τὸ ἀρχ. ἀκροάζομαι.

1) Ἀκροῶμαι, ἀκούω λόγ. σύνηθ. καὶ δημῶδ. Καλαβρ.
(Μπόβ.): Ἀκροάζομαι τόσην ὥραν καὶ δὲν ἀκούω, δὲν κατα-
λαβαίνω τίποτε. Ὁ γιατρός ἀκροάστηκε τὴν καρδιά τοῦ ἀρρώ-
στου σύνηθ. Ἀγκράσου τί θὰ σοῦ πῶ Κύμ. Τέτοια πράγματα
οὔτε τ' ἀκροάζομαι ποτὲς Μάν. Συνών. ἀκροᾶμαι, ἀκρου-
μάζομαι, ἀκρουμαίνω, ἀφτίζομαι. 2) Ὑπα-
κούω Εὐβ. (Κύμ.) Σκῦρ.: Δὲν ἀγκράζεται καθόλου, ὅτι θέλει
κάμει Κύμ. Συνών. ἀκρουμαίνω. 3) Ἐννοῶ, ἀντι-
λαμβάνομαι Πελοπν. (Ἀρκαδ. Βυτίν. Μάν. κ. ἄ.): Ἄν
ἐπέρῃς ὁ δεῖνα, ἐγὼ δὲν τὸν ἀργάστηκα Πελοπν. Ἡσυχ
νὰ μὴ σ' ἀργασθῇ κἀνένας Βυτίν.

ἀκροᾶμαι Κορσ. ἀκροεῖμαι Μύκ. ἀκροῦμαι Θράκ.
(Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀκροῶμαι.

1) Ἀκροάζομαι, ἀκούω. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀκροάζο-
μαι 1. 2) Καλοῦμαι, ὀνομάζομαι. Συνών. ἀκούω Α 5.

ἀκρόασι ἡ, λόγ. σύνηθ. ἀκρόας Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀκρόασις.

Τὸ νὰ ἀκούῃ τις μετὰ προσοχῆς, τὸ νὰ προσέχῃ τις
εἰς τινα ἐνθ' ἀν.: Τοῦ εἶπα πολλά, ἀλλὰ δὲ μοῦ ἔδωκε

ἀκρόασι σύνηθ. Δὲν τὸδ' νι ντίπ ἀκρόας αὐτὸς Αἰτωλ. Δὲν
μῶδωκε ἀκρόασι μπίτι Πελοπν. (Βούρβουρ.) Κάμε μου
ἀκρόασι (πρόσεξε εἰς τοὺς λόγους μου) Πελοπν. (Λακων.)
|| Παροιμ. φρ. Οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόασι (ἐπὶ τῶν μὴ
ἀξιούντων προσοχῆς τοὺς λόγους ἢ τὰς αἰτήσεις τῶν
ἄλλων). Πβ. μεταγν. Π. Δ. (Γ' Βασιλ. 18,26) «οὐκ ἦν
φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις». Συνών. φρ. οὔτε φανερὰ
οὔτ' ἀκουστικά (ἰδ. λ. ἀκουστιά).

ἀκροατήριον τό, λόγ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. ἀκροατήριον.

Τὸ σύνολον τῶν ἀκροατῶν, οἱ ὅποιοι ἀκούουν τινὰ
ὁμιλοῦντα: Μίλησε σὲ καλὸ - σὲ πολὺ ἀκροατήριον. Ὁ δεῖνα,
ὅταν μιλάῃ, ἔχει πάντοτε ἀκροατήριον.

ἀκροατής ὁ, λόγ. σύνηθ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀκροατής.

Ὁ ἀκροώμενος τινὰ διδάσκοντά τι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς
τὸν τακτικὸν μαθητὴν: Παρακολουθῶ τὰ μαθήματα ὡς
ἀκροατής.

ἀκροβαλίσκω Κύπρ. ἄκροβαλίσκω Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀκροβάλλω καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ίσκω παρὰ τὸ θέμ. τοῦ ἀορ.

Προκύπτω, προβάλλω ὀλίγον: Ἀκροβαλίσκω ἔδει ποῦ
συντυχαίν-νουν. Συνών. ἀκροβάλλω. Πβ. προβάλλω.

ἀκροβάλλω ἀμάρτ. ἄκροβάλ-λω Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἄκρα καὶ τοῦ ρ. βάλλω.

Ἀκροβαλίσκω, ὁ ἰδ.: Ἐκρόβαλα νὰ δῶ εἶντα ὅτ' ποῦ
λαλοῦσιν. || Ἄσμι.

Ἀντὶν νὰ δῆς τῶν παλῶν 'ς τὴν πόρταν νὰ ἄκροβάλλῃ,
κλάψε, Τριανταφυλλένη μου, ρίξε φωνὴν μεάλην.
Συνών. ἀκροβαλίσκω. Πβ. προβάλλω.

ἀκροβοηθῶ Κρήτ. ἀκροβουηθῶ Κρήτ. ἀκριβοηθῶ
Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἄκρα καὶ τοῦ ρ. βοηθῶ.

Βοηθῶ ὀλίγον, παρέχω μικρὰν βοήθειαν: Ἄσμι.
Ὅλοι ν' ἀκριβοηθήσουμε 'ς τῆς ὁρφανῆς τὸ γάμο.
Λακων.

ἀκροβολιά ἡ, Νίσυρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκρος καὶ τοῦ οὐσ. βολή.

Βοσκή καὶ ἰδίᾳ ἡ γιγνομένη περὶ τὰ ἄκρα τῶν ἐσπαρ-
μένων ἀγρῶν.

ἀκροβολῶ Α' Αντωνιάδ. Κρητικοπ. 82.

Τὸ μεταγν. ἀκροβολῶ.

Βάλλω κατὰ βούλησιν καὶ δι' ἀκανονίστου πυρός, διὰ
τοῦ ὁποίου συνήθως ἀρχίζει ἡ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ ἐχθροῦ:
Ποίημ.

Οἱ νέοι μὲ καλ' ἄρματα τρέχουν καὶ ἀκροβολοῦντε.

ἀκροβούνι τό, Κάσ. —ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 2,39
ΑΒαλαωρ. Ἔργα 3,215 ἀκροοῦνι Κάσ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκρος καὶ τοῦ οὐσ. βουνί. Περὶ
τῆς λ. πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,180.

